

 SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR 416 004, MAHARASHTRA PHONE : EPABX - 2609000, BOS Section - 0231-2609094, 2609487 Web : www.unishivaji.ac.in Email: bos@unishivaji.ac.in शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर, ४१६ ००४, महाराष्ट्र दूरध्वनी - इपीबीएक्स - २६०९०००, अभ्यासमंडळे विभाग : ०२३१- २६०९०९४, २६०९४८७ वेबसाईट : www.unishivaji.ac.in ईमेल : bos@unishivaji.ac.in	SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR 416 004, MAHARASHTRA PHONE : EPABX - 2609000, BOS Section - 0231-2609094, 2609487 Web : www.unishivaji.ac.in Email: bos@unishivaji.ac.in शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर, ४१६ ००४, महाराष्ट्र दूरध्वनी - इपीबीएक्स - २६०९०००, अभ्यासमंडळे विभाग : ०२३१- २६०९०९४, २६०९४८७ वेबसाईट : www.unishivaji.ac.in ईमेल : bos@unishivaji.ac.in		
--	---	--	--

संदर्भ : जा.क्र./शिवाजी वि./अ.मं./५३६

दि.०२/०८/२०२४

प्रति,

मा. प्राचार्य/संचालक,
सर्व संलग्नित महाविद्यालये/मान्यताप्राप्त संस्था,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

विषय : बी. ए. भाग ३ च्या अभ्यासक्रमाबाबत...

संदर्भ : १.या कार्यालयाचे पत्र क्र.२२४ दि.१२/०४/२०२४

२.या कार्यालयाचे पत्र क्र.३४१ दि.१९/०६/२०२४

महोदय,

उपरोक्त संदर्भित विषयास अनुसरून आपणास आदेशान्वये कळविण्यात येते की, राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० (NEP 1.0) नुसार शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ पासून लागू करण्यात आलेल्या बी. ए. भाग ३ च्या खालील विषयांच्या अभ्यासक्रमामध्ये किरकोळ दुरुस्ती करण्यात आलेल्या आहेत.

Ardhamagadhi	Philosophy
--------------	------------

सदर विषयांच्या अभ्यासक्रमांच्या प्रती जोडल्या आहेत. तसेच विद्यापीठाच्या www.unishivaji.ac.in (Online Syllabus) या संकेतस्थळावर ठेवण्यात आल्या आहेत.

सदर अभ्यासक्रम सर्व संबंधित विद्यार्थी व शिक्षकांच्या निदर्शनास आणून द्यावेत ही विनंती.

कळावे,

आपला विश्वासू,

(डॉ. एस. एम. कुबल)

उपकुलसचिव

सोबत : अभ्यासक्रमाची प्रत.

प्रत : माहितीसाठी व पुढील योग्यत्या कार्यवाहीसाठी.

अधिष्ठाता, मानवविज्ञान विद्याशाखा	पात्रता विभागास
अध्यक्ष, सर्व अभ्यास व अस्थायी मंडळे	पी.जी. सेमिनार विभागास
संचालक, परीक्षा व मुल्यमापन मंडळ कार्यालयास	पी.जी. प्रवेश विभागास
परिक्षक नियुक्ती ए व बी विभागास	संलग्नता टी. १ व टी २ विभागास
दूरस्थ व ऑनलाईन शिक्षण विभागास	नॅक विभागास
संगणक केंद्र/आय. टी. सेल विभागास	बी. ए. परीक्षा विभागास

संदर्भ : जा.क./शिवाजी वि./अ.स./२४१

दि.१९/०६/२०२४

प्रति,

मा. प्राचार्य/संचालक,

सर्व संलग्नित महाविद्यालये/मान्यताप्राप्त संस्था,

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

विषय : बी. ए. भाग ३ च्या अभ्यासक्रमाबाबत..

संदर्भ : या कार्यालयाचे पत्र क्र.२२४ दि.१२/०४/२०२४

महोदय,

उपरोक्त संदर्भित विषयास अनुसरून आपणास आदेशान्वये कळविण्यात येते की, राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० (NEP 2020) नुसार शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ पासून लागू करण्यात आलेल्या बी. ए. भाग ३ च्या खालील विषयांच्या अभ्यासक्रमांमध्ये किंकोळ दुरुस्ती करण्यात आलेल्या आहेत.

Marathi	Kannada	Sanskrit	Urdu	Ardhamagadhi	Psychology	Geography
---------	---------	----------	------	--------------	------------	-----------

सदर विषयाच्या अभ्यासक्रमाच्या प्रती जोडल्या आहेत. तसेच विद्यापीठाच्या www.unishivaji.ac.in (Online Syllabus) या संकेतस्थळावर ठेवण्यात आल्या आहेत.

सदर अभ्यासक्रम सर्व संबंधित विद्यार्थी व शिक्षकांच्या निदर्शनास आणून द्यावेत ही विनंती.

कळावे,

आपला विश्वासू,

(डॉ. एस. एम. कुबल)

उपकुलसचिव

सोबत : अभ्यासक्रमाची प्रत.

प्रत : माहितीसाठी व पुढील योग्यत्या कार्यवाहीसाठी.

अधिष्ठाता, मानवविज्ञान विद्याशाखा	पात्रता विभाग
अध्यक्ष, सर्व अभ्यास व अस्थाची मंडळे	पी.जी. सेमिनार विभाग
संचालक, परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ कार्यालयास	पी.जी. प्रवेश विभाग
परिक्षक नियुक्ती ए व बी विभागास	संलग्नता टी. १ व टी २ विभाग
दूरस्थ व ऑनलाईन शिक्षण विभाग	नॅक विभाग
संगणक केंद्र/आय. टी. सेल विभागास	बी. ए. परीक्षा विभागास

 Estd. 1962 "A++" Accredited by NAAC (2021) With CGPA 3.52	SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR 416 004, MAHARASHTRA PHONE : EPABX - 2609000, BOS Section - 0231-2609094, 2609487 Web : www.unishivaji.ac.in Email: bos@unishivaji.ac.in शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर, ४१६ ००४, महाराष्ट्र दूरध्वनी - इपीबीएक्स - २६०९०००, अस्थासमंडळे विभाग : ०२३१-२६०९०९४, २६०९४८७ वेबसाईट : www.unishivaji.ac.in ईमेल : bos@unishivaji.ac.in	
---	---	--

Ref. No./SU/BOS/Humanities/224

Date :12/04/2024

To,

The Principal,
All Concerenced Affiliated Colleges/Institutions,
Shivaji University, Kolhapur

**Subject : Regarding syllabi of B. A, Part III (sem. V & VI) degree programme under the
Faculty of Humanities as per National Education Policy, 2020 (NEP 1.0)**

Sir/Madam,

With reference to the subject mentioned above I am directed to inform you that the University authorities have accepted and granted approval to the revised syllabi, equivalence and nature of question paper of B. A, Part III (Sem. V & VI) under the Faculty of Humanities as per National Education Policy, 2020. (NEP 1.0)

English	Marathi	Hindi	Sanskrit	Kannada
Urdu	Ardhamagadhi	Sociology	Psychology	Economics
History	Political Science	Philosophy	Geography	English Comp.
Defence Study (Entire)				

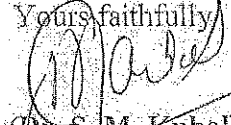
This syllabi shall be implemented from the academic year 2024-25 onwards . A soft copy containing the syllabus is attached herewith and it is also available on university website www.unishivaji.ac.in (Online Syllabus).

The question paper on the pre-revised syllabi of above mentioned course will be set for the examinations to be held in October/November 2024 & March/ April, 2025. These chances are available for repeater students, if any.

You are therefore, requested to bring this to the notice of all students and teachers concerned.

Thanking you,

Yours faithfully,

(Dr. S. M. Kubal)
Dy. Registrar

Encl : As above

Copy to,

For Information and necessary action.

Dean, Faculty of Humanities.	Distance Education Section.
Chairman, B.O.S./Ad-hoc Board under faculty of Humanities.	Eligibility Section.
Director, Board of Examinations & Evaluation	P. G. Seminar Section.
Appointment Section A & B	P. G. Admission Section.
B. A. Exam. Section.	Affiliation Section (T. 1 & T 2)
Internal Quality Assorance Cell	Computer Center/I. T. Cell.

Shivaji University, Kolhapur

Accredited By NAAC with 'A⁺⁺' Grade

NEP - 2020

Syllabus for CBCS

B. A. Part – III

Philosophy

(Syllabus to be implemented from June 2024 onwards)

B. A. Part –III

June 2024 onwards

1. Title: Subject Philosophy

Optional/ IDS under the faculty of social science

2. Year of Implementation

Revised syllabus to be implemented from June 2024-25 onwards

3. Preamble: The board of studies should briefly mention foundation, core and applied components of the course / paper. The student should get into the prime objectives and expected level of study with required outcome in terms of basic and advanced knowledge at examination level

4. General objectives of the course

As applicable to the degree/ Subject- Paper concerned

1. To make acquainted with Philosophy of Religion
2. To impart value education
3. To explain the major teaching of Indian Thinkers of Philosophy
4. To discuss the major concepts of Philosophy
5. Explain the importance of Philosophy
6. To make acquainted with Saints Philosophy
7. To impart value education through Saints, Indian, Western thinkers.
8. To explain the major teaching of Thinkers
9. To discuss about reasoning power of human being
10. Explain the importance of Logical and Critical thinking.

5. Duration:

- The course shall be a full-time course
- The duration of course shall be of 2024-25 years V& VI semesters

6. Pattern:

Pattern of examination will be semester

7. Eligibility for Admission

B.A. Part II Passed

As per eligibility criteria of each course and the merit list in the qualification examination.

8. Medium of instruction English / Marathi

The medium of instruction shall be in English or Marathi (as applicable in the course / program concerned.)

Sr.	Sem No.	Paper No.	Title of Old Paper	Sem No.	Paper No.	Title of New Paper (C.B.C.S.)
1	V	VII	System of Indian Philosophy (Part I)	V	VII	System of Indian Philosophy (Part I)
2	V	VIII	Western Philosophy (Modern)	V	VII I	Western Philosophy (Modern)
3	V	IX	Traditional Logic	V	IX	Traditional Logic
4	V	X	Philosophy of Saints (Part I)	V	X	Philosophy of Saints (Part I)
5	V	XI	Contemporary Philosophy (Indian)	V	XI	Contemporary Philosophy (Indian)
6	V	XI	Skills Of Reasoning - I	V	XI	Skills Of Reasoning - I
7	VI	XII	System of Indian Philosophy (Part II)	VI	XII	System of Indian Philosophy (Part II)
8	VI	XIII	Western Philosophy (Recent)	VI	XII I	Western Philosophy (Recent)
9	VI	XIV	Scientific Method	VI	XIV	Scientific Method
10	VI	XV	Philosophy of Saints (Part II)	VI	XV	Philosophy of Saints (Part II)
11	VI	XVI	Contemporary Philosophy (Western)	VI	XVI	Contemporary Philosophy (Western)
12	VI	XVII	Skills Of Reasoning - II	VI	XVII	Skills Of Reasoning - II

शिवाजी विद्यापीठ
बी.ए.भाग ३ तत्वज्ञान
सर्व पेपर्स –सेमिस्टरसाठी (अपवाद तर्कशास्त्र)
गुण – ४०
वेळ – २ तास

		Mark
प्रश्न १	खाली दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.	गुण ५
प्रश्न २	थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही ३) (५ पैकी)	गुण १५
प्रश्न ३	खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा (४ पैकी २)	गुण २०

PHILOSOPHY (Special)

Paper - VII

Systems of Indian Philosophy (Part-I)

Semester–V

Course outcome	Comprehend the nature and scope of Indian Philosophy.
	Comprehend the diverse trends in Indian Philosophical thought
	Identify the components of Upanisada and Bhagadgita literature and trace the development Philosophy.
	Engage with the contemporary Indian Philosophy

1. Philosophy in Veda and Upanisada
 - A) Introduction of Veda and Upanisada
 - B) Kinds and nature of Vedas & Upanishada
 - C) Vedic deities
 - D) Upanisadic conceptions of Atmanand Brahman
2. Philosophy in Bhagavadgita
 - A) Introduction and Nature of Bhagavadgita
 - B) Nature & purpose of Gita, & Today's Life
 - C) Jhanayoga, Karmayoga and Bhaktiyoga
 - D) The concept of Ideal Person
3. Philosophy in Samkhya Darshan
 - A) Introduction of Samkhya Philosophy
 - B) The nature of Prakriti and Purusa
 - C) Evolution of Prakriti
 - D) Theory of Causation (Satkaravada)
4. Philosophy in Yoga Darshan
 - A) Nature of Yoga Darshan
 - B) Importance of Yoga Darshan in modern life
 - C) Astaangayoga
 - D) Place of God in Yoga Darsh

तत्त्वज्ञान (विशेष) पेपर नं ७
भारतीय तत्त्वज्ञानातील दर्शने
सत्र- V

- १) वेद – उपनिषदातील तत्त्वज्ञान :-
अ) प्रस्तावना
ब) वेद, ब) उपनिषदे- प्रकार व स्वरूप
क) वैदिक देवता- वरुण इंद्र विष्णू
ड) उपनिषदातील आत्मा व ब्रम्ह संकल्पना
- २) श्रीमद्भगवाद्गीतेतील तत्त्वज्ञान
अ) गीतेतील ओळख आणि स्वरूप
ब) गीतेचे स्वरूप, प्रयोजन आणि आजचे जीवन
क) ज्ञानयोग, कर्मयोग आणि भक्तियोग
ड) आदर्श पुरुषाची संकल्पना
- ३) सांख्य दर्शनातील तत्त्वज्ञान
अ) प्रस्तावना
ब) प्रकृती व पुरुषाचे स्वरूप
क) प्रकृतीची उत्क्रांती
ड) सत्कार्यवाद
- ४) योग दर्शनातील तत्त्वज्ञान
अ) योग दर्शनाचे स्वरूप
ब) आधुनिक जीवनात योग दर्शनाचे महत्व
क) अष्टांगयोग
ड) योग दर्शनातील ईश्वराचे स्थान

Books for Readings:-

१. श्री. ह. दीक्षित :- भारतीय तत्त्वज्ञान
२. ग. ना. जोशी :- भारतीय तत्त्वज्ञानाचा बृहद इतिहास
३. भा. ग. कोतकर:- भारतीय तत्त्वज्ञानाची रूपरेखा
४. पी.दि. चौधरी :- भारतीय तत्त्वज्ञानाचा इतिहास
५. ड.वा. जोग :- भारतीय सर्व दर्शन संग्रह
६. डॉ. वेदप्रकाश डोणगावकर :- भारतीय तत्त्वज्ञान

Books for Readings:-

1. Dr. S. Radhakrishnan: - Indian Philosophy vol. I & II
2. Charterji and Dutta :- Introduction to Indian Philosophy
3. Hiriyanna:- Outlines of Indian Philosophy

PHILOSOPHY (Special)

PaperNo.-VIII

Western Philosophy (Modern)

Semester- V

Course outcome	Comprehend the nature and scope of Western Philosophy.
	Comprehend the diverse trends in Western Philosophical thought
	Identify the components of Philosophy of western philosopher and trace the development Philosophy.
	Engage student with critical thinking with western thinkers.

1. Descartes:

- A) Introduction to Rationalism
- B) Method of Doubt and Cogito Ergo Sum
- C) Mind Body Relationship
- D) Nature and proof of existence of God

2. Leibnitz:

- A) Introduction of Philosophy of Leibnitz
- B) Theory of monads
- C) Doctrine of Pre-established harmony
- D) Arguments for the existence of God.

3. John Locke:

- A) Introduction to Empiricism
- B) Innate ideas
- C) Origin of ideas
- D) Types of Knowledge

4. Kant:

- A) Introduction of Philosophy Kant
- B) Critical Philosophy
- C) Apriori synthetic Propositions
- D) Ethical theory-Good & duty for duties sake

पेपर नं. XIII
पाश्चात्य तत्त्वज्ञान (आधुनिक)
सत्र – V

- १) देकार्त
अ. बुद्धिवादाची ओळख
ब. संशय पद्धती
क. शरीर-मन संबंध
ड. ईश्वर स्वरूप व अस्तित्वाविषयक युक्तिवाद
- २) लायबनिज
अ. प्रस्तावना
ब. चिद्गू सिद्धांत
क. पुर्वप्रस्तापित सुसंवादाचा सिद्धांत
ड. ईश्वराच्या अस्तित्वाविषयीचे युक्तिवाद
- ३) जॉन लॉक
अ. अनुभववादाची ओळख
ब. उपजत कल्पना सिद्धांत
क. कल्पनांची उत्पत्ती
ड. ज्ञानाचे प्रकार
- ४) कांट
अ. प्रस्तावना
ब. चिकित्सक तत्त्वज्ञान
क. अनुभवपुर्वक संश्लेषक विधाने
ड. नैतिक उपपत्ती-गीता आणि कर्तव्यासाठी कर्तव्य

Books for Reading

१. दि.य. देशपांडे:- अर्वाचीन पश्चात्य तत्त्वज्ञान भाग १ व ३.
२. ग. ना. जोशी :- पश्चात्य तत्त्वज्ञानाचा इतिहास खंड २ व ३.
३. W.K. Wright :- A history of modern philosophy
४. D.M. Datta :- Chief currents of contemporary philosophy.
५. John Passmore :- Hundred years of Philosophy.

Books for Reference :-

१. दे. द. वाडेकर :- मराठी तत्त्वज्ञान महाकोस खंड १ व २
२. G. Warnock :- English Philosophy since 1900
३. D.I.O. Connors :- A critical History of Western Philosophy

Paper No.-IX
Traditional Logic
Semester-V

Course outcome	Identify the components of proposition
	Understand the relation between terms of proposition
	Analyze inference for its structure
	Identify the assumptions made in day-to-day instances of reasoning

1. Nature of Logic:
 - A) Introduction of Logic
 - B) Definition and Nature of Logic
 - C) Deductive and Inductive Inference
 - D) Proposition, Sentence and Terms

2. Classification of Propositions
 - A) Nature of Proposition
 - B) Categorical Propositions
 - C) Conditional Propositions
 - D) Distribution of Terms in A,E,I,O Propositions

3. Immediate Inference:
 - A) Nature of Immediate Inference
 - B) Opposition of Proposition
 - C) Edution: Conversion and Obversion
 - D) Proof of Inference by Immediate Inference

4. Mediate Inference:
 - A) Nature of Mediate inference
 - B) Categorical Syllogism
 - C) Mixed Hypothetical Syllogism
 - D) Proof of Argument by Mediate Inference

१. तर्कशास्त्राचे स्वरूप:-
 - अ) तर्कशास्त्राची ओळख
 - ब) तर्कशास्त्राची व्याख्या व स्वरूप
 - क) निगामी आणि विगामी अनुमान
 - ख) विधान, वाक्य व पदे
२. विधानांचे वर्गीकरण:-
 - अ) विधानांचे स्वरूप
 - ब) निरुपाधिक विधाने
 - क) सोपाधिक विधाने
 - ड) A, E, I, O विधानांतील पदांची व्याप्ती
३. अव्यवहित अनुमान :-
 - अ) अनुमानाचे स्वरूप
 - ब) विधान प्रतियोगी अनुमाने
 - क) उत्कर्षणः परिवर्तन आणि प्रतिवर्तन
 - ड) अव्यवहित अनुमानाच्या साह्याने युक्तिवादाची सिद्धता
४. व्यवहितअनुमान:-
 - अ) व्यवहित अनुमानाचे स्वरूप
 - ब) सरल संविधान
 - क) मिश्र अनुलंब संविधान
 - ड) व्यवहित अनुमानाच्या साह्याने युक्तिवादाची सिद्धता

अभ्यासाची पुस्तके:-

१. श्रीनिवास हरी दिक्षित – तर्कशास्त्र
२. हुल्याळकर, काळे, आवळे – सुगम तर्कशास्त्र आणि वैज्ञानिक पद्धती
३. नांगरे, वाघमोडे, हिरवे – पारंपारिक तर्कशास्त्र, (शिवाजी विद्यापीठ प्रकाशन)
४. K.T. Basantani - Introduction to Logic
५. Cohen and Nagel – Introduction to Logic and Scientific Method

Books for Reference:-

१. प्रा. मुकुंद कदम – सुलभ तर्कशास्त्र
२. डॉ. ज. रा. दाभोळे – वैज्ञानिक पद्धती

B.A.III Philosophy (Special)

Paper No.-X

Philosophy of Saints (Part-I) Semester-V

Course outcome	Comprehend the nature and scope of Philosophy of saints.
	Comprehend the diverse thinking trends in saint philosophy.
	Identify the Spiritual dimension of saint literature.
	Engage student with various values of saint tradition.

1. Saint Basaveshwar:

- A) Life of Saint Basaveshwar
- B) Views on- Bhakti and God
- C) Doctrine of Kayak:-views on Pravatti and Nivatti
- D) Views on Equality of caste and gender.

2. Saint Kabir:

- A) Life of Saint Kabir
- B) View on nature of Ultimate Reality
- C) Concept of Guru, Distinction between sadguru and Dharmguru.
- D) Criticism of traditional religion.

3. Guru Nanak

- A) Life of Guru Nanak
- B) Nature and Principles of Sikhism
- C) Concepts of Hukum and Bhay
- D) Concepts of Bhakti and Sahaj

4. Saint Meerabai:

- A) Life of Saint Meeranai
- B) Concept of Prembhakti
- C) Social and Spiritual dimension
- D) Spiritual development of Meerabai,

१. संत बसवेश्वर :-

- अ) संत बसवेश्वरांचे जीवन
- ब) भक्ती आणि ईश्वर विषयक मते
- क) कायक सिद्धांत – प्रवृत्ती आणि निवृत्ती विषयक मते
- ड) जातीय आणि लैंगिक समानतेविषयीची मते

२. संत कबीर :-

- अ) संत कबिरांचे जीवन
- ब) अंतिम सत्याच्या स्वरूपाविषयीचे मत
- क) गुरु संकल्पना- सदगुरु आणि धर्मगुरु यातील फरक
- ड) पारंपारिक धर्माविषयीची टीका

३. गुरु नानक :-

- अ) गुरु नानकांचे जीवन
- ब) शिखवादाचे स्वरूप आणि तत्वे
- क) हुकूम आणि भयसंकल्पना
- ड) भक्ती आणि सहज संकल्पना

४. संत मीराबाई :-

- अ) संत मीराबाईंचे जीवन
- ब) प्रेम भक्तीची संकल्पना
- क) सामाजिक आणि अध्यात्मिक आयाम
- ड) मीराबाईंचा अध्यात्मिक विकास

Books for Reading:-

१. र. रा. गोसावी, पाच भक्तीसंप्रदाय, मेहता पब्लिशिंग हवूस, पुणे- १९९८
२. डॉ. गोविंद त्रीगुणायत- कबीर कीविचारधारा, साहित्यनिकेतन, कानपूर
३. डॉ. श. गो. तुळपुळे- पाच संतकवी, सुविचार प्रकाशन मंडळ, पुणे- १९८२
४. गं. बा. सरदार- संत वाडःमयाची फलश्रुती, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे- १९८२
५. श. दा. पेंडसे- महाराष्ट्राचा भागवत धर्म, कॉन्टीनेटल प्रकाशन, पुणे
६. व. दि. कुलकर्णी- श्री. वनभुवनी, सोहम प्रकाशन, पुणे
७. म.वा. घोंड, पसायदान- म. पा. स. प्रकाशन, पुणे
८. डॉ. कृष्णदेव शर्मा, (संपा.) मीराबाई पदावली, रीगल बुक डेपो, नवी दिल्ली
९. भगवानदास तिवारी- मीरा की भक्ती और उसकी काव्यसाधना का अनुशीलन. साहित्यभवन (प्रा.) लि. अलाहाबाद
१०. श्री. गाडगे महाराज- गो. नी. दांडेकर, मॅजेटिक बुकस्टॉल, मुंबई-४
११. प्रा. रा. तु. भगत- श्री. गाडगेमहाराज गौरवग्रंथ, चैतन्य प्रकाशन, कोल्हापूर
१२. Darshan Sing- The Religion of Guru Nanak, Lyal Book Trust
१३. Thipperaswami, Basweshwar, Maker of Indian Literature service sahitya.
१४. संतांचे तत्वज्ञान- डॉ. सुनिल गवरे, सं., अथर्व प्रकाशन, जळगाव.

B.A.III Philosophy (Special)

Paper No.-XI

Contemporary Philosophy (Indian)

Semester-V

Course outcome	Understand the nature and scope of Contemporary Indian thinkers Philosophy.
	Comprehend the diverse thinking trends in social thinkers.
	Identify the dimension Universal religion
	Engage student with various values of contemporary Indian thinkers.

1. Mahatma Jotirao Phule:

- A) Life of Mahatma Phule
- B) Views on education of women and shudras
- C) Concept of Slavery
- D) Sarvajanic Satyadharm

2. Mahatma Gandhi:-

- A) Life of Mahatma Gandhi
- B) Views on Caste and Untouchability
- C) Concept of Truth and Non-violence
- D) Satyagraha and Sarvodaya

3. Dr. Babasaheb Ambedkar:-

- A) Life of Dr. B. R. Ambedkar
- B) Criticism of Caste System
- C) Concepts of Liberty, Equality and Fraternity
- D) Dhamma and Religion

4. Swami Vivekanand:

- A) Life of Swami Vivekanand
- B) Concept of Devine nature of man
- C) Universal religion
- D) Practical Vedanta

बी.ए.भाग ३ तत्वज्ञान
पेपर नं. XI (अ)
समकालीन तत्वज्ञान (भारतीय)
सत्र- V

- १) महात्मा ज्योतीराव फुले:-
अ) महात्मा फुले यांचे जीवन
ब) स्त्रिया व शूद्रांच्या शिक्षणाविषयीची मते
क) गुलामगिरीची संकल्पना
ड) सार्वजनिक सत्यधर्म

- २) महात्मा गांधी
अ) म. गांधींचे जीवन
ब) जातीव्यवस्था व अस्पृश्यता विषयीची मते
क) सत्य आणि अहिंसा
ड) सत्याग्रह आणि सर्वोदय

- ३) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
अ) डॉ. आंबेडकरांचे जीवन
ब) जातीव्यवस्थेवरील टीका
क) स्वातंत्र्य समता आणि बंधुभाव
ड) धम्म आणि धर्म

- ४) स्वामी विवेकानंद
अ) स्वामी विवेकानंदांचे जीवन
ब) मानवाचे दिव्य जीवन
क) वैश्विक धर्म
ड) व्यावहारिक वेदांत

Books for Reading and Reference:-

1. महात्मा फुले:- व्याक्तित्व व विचार
2. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर:- भगवान बुद्ध आणि त्यांचा धम्म सिद्धार्थ प्रकाशन, मुंबई.
3. माधवी कवी:- आधुनिक तत्वज्ञानातील विचारप्रवाह
4. डॉ. नागोराव कुंभार:- विसाव्या शतकातील पाश्चात्य तत्वज्ञान (संपा.) प्रबोधन
5. डॉ. शि. स. अंतरक:- भाषा, सत्य आणि तर्क (अनु.) कॉन्टिनेटल प्रकाशन, पुणे
6. ए. जे. यांचे तत्वज्ञान:- परामर्श, खंड १२, अंक १, मे- १९९० तत्वज्ञान विभाग पुणे विद्यापीठ, पुणे प्रकाशन.
7. रविंद्र मनोहर :- अस्तित्ववाद, भारत मुद्रक प्रकाशन, औरंगाबाद, १९७९
8. विरेगन्स्टाईन :- परामर्श – विशेषांक, तत्वज्ञान विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे प्रकाशन
9. विवेकानंद समग्र वाङ्मय रामकृष्ण मठ, कलकत्ता प्रकाशन
10. N.K. Bose:- Selections from Gandhi Navjivan, 1957
11. B.R. Ambedkar :- Annihilation of Cast
12. A.J. Ayer :- Language Truth and Logic
13. G. Pitcher :- Philosophy of Wittgenstein, Prentice, New Delhi, 1972

BA III Philosophy (SEC)
Skills of Reasoning - I

Semester–V

Course outcome	Student wood understand nature and scope reasoning.
	Student wood learn the difference between reasoning and thinking.
	Student can understand use of reasoning day-today life.
	Student wood acquire the Skills of reasoning.

1. What is reasoning

- A. Process of reasoning
- B. Difference between reasoning and thinking
- C. Use of reasoning day-today life
- D. Introduction to categorical proposition

1. Skills of reasoning

- A. Nature and types of reasoning
- B. Opposition of proposition
- C. Mediate and immediate inference
- D. Venn diagram

१. तर्क म्हणजे काय?

- अ) तर्कप्रक्रिया
- ब) तर्क आणि विचार प्रक्रीयेतील फरक
- क) दैनंदिन जिवनात तर्काचा उपयोग
- ड) निरुपाधिक विधान

२. तर्क कौशल्ये

- अ) तर्काचे स्वरूप आणि प्रकार
- ब) विधान प्रतियोग
- क) व्यवहित आणि अव्यवहित अनुमान
- ड) व्हेन आकृती

Prescribed Reading

- Irving Copi, Karl Cohen and Kenneth M'cmohan, Introduction to Logic, 15th Edition, Pearson
- Patrick J. Hurley, A Concise Introduction to Logic, 11th Edition, Wadsworth Cenage Learning
- Chhanda Chakraborti, Logic – Informal, Symbolic and Inductive, 2 nd Edition, PHI Learning
- Sen, M. (2010). An Introduction to Critical Thinking. Pearson Education India.
- Thomson, A. (2009). Critical Reasoning: A Practical Introduction. Routledge.
- Hitchcock, David, "Critical Thinking", The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Winter 2022 Edition), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.)
- Sunil Bhoite, Tarkshastra: Paramparik ani Symbolic, Success Publication, Pune, 2023
- पं. द. वा. जोग, तर्कसंग्रह, कॉटीनेटल प्रकाशन, पुणे, 1914
- डॉ. बी. वाय. देशपांडे, तर्कशास्त्र प्रवेश, विद्या प्रकाशन, नागपूर, 1998
- केदारनाथ तिवारी, तर्कशास्त्र एवं वैज्ञानिक पद्धती, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, 2006
- अशोक कुमार वर्मा, सरल निगमन तर्कशास्त्र, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, 2005

PHILOSOPHY (Special)

Paper - XII

Systems of Indian Philosophy (Part-II) Semester- VI

Course outcome	Understand the nature and scope of Indian Philosophy.
	Comprehend the diverse trends in Indian Philosophical thought
	Identify the components of Vedic literature and trace the development of Vedic Philosophy from Vaisesika Darshan to Madhavacharya
	Engage with the Indian Philosophy

1. Vaisesika Darshan:

- A) Introduction
- B) Nature of Vaisesik Philosophy
- C) Classification of Padarthas (Seven Categories)
- D) Theory of Atomism

2. Nyaya Darshan:

- A) Introduction
- B) The Nature and Kinds of Pramanas
- C) Nature and Kinds of Pratyaksa and anumana
- D) Hetvabhasa

3. Advaita-Vedant Darshan:

- A) Introduction to Shankaracharya
- B) Nature of Brahman
- C) Sattatray Siddhant
- D) Nature of Moksha

4. Darshan of Ramanujacharya and Madhavacharya:

- A) Life of Ramanujacharya and Madhavacharya
- B) Vishasthadvaita of Ramanujacharya
- C) Types of Bedas (Madhavacharya)
- D) Moksha (Madhavacharya)

१) वैशेषिक दर्शन:-

अ) परिचय

ब) वैशेषिक तत्त्वज्ञानाचे स्वरूप

क) सात पदार्थ

ड) परमाणूवादाचा सिद्धांत

२) न्याय दर्शन:-

अ) परिचय

ब) प्रमाणांचे स्वरूप व प्रकार

क) प्रत्यक्ष आणि अनुमानाचे प्रकार

ड) हेत्वाभास

३) अद्वैत वेदांत दर्शन

अ) शंकराचार्याची ओळख

ब) ब्रम्हाचे स्वरूप

क) सत्तात्रय सिद्धांत

ड) मोक्षाचे स्वरूप

४) रामानुजाचार्य आणि मध्याचार्यांचे तत्त्वज्ञान

अ) रामानुजाचार्यांचे व मध्याचार्यांचे जीवन

ब) रामानुजाचार्यांचा विशिष्टाद्वैतवाद

क) मध्याचार्यांची भेद संकल्पना

ड) मध्याचार्यांचे मोक्ष संकल्पना

Books for Reading:

1. श्री. ह. दिक्षित	: - भारतीय तत्त्वज्ञान
2. ग. ना. जोशी.	: - भारतीय तत्त्वज्ञानाचा बृहद इतिहास
3. भा. ग. केतकर	: - भारतीय तत्त्वज्ञानाची रूपरेषा
4. पी. डी. चौधरी	: - भारतीय तत्त्वज्ञानाचा इतिहास
5. डॉ. वेदप्रकाश डोणगावकर	: - भारतीय तत्त्वज्ञान

Books for Reading:-

1. Dr. S. Radhakrishnan	: - Indian Philosophy Vol. I & II
2. Chartteji and Dutta	: - Introduction to Indian Philosophy
3. Hirianna	: - Outlines of Indian Philosophy.

PHILOSOPHY (Special)

Paper No.-XIII

Western Philosophy (Recent) Semester- VI

Course outcome	Trace the historical development of Western Philosophy
	Comprehend the diverse trends in western Philosophical thought
	Identify the components of western Philosophy
	Engage with the Idealism, Materialism, Pragmatism and Realism and basic concepts of it.

1. Idealism:

- A) Introduction
- B) Nature of Idealism
- C) T. H. Green's Idealism
- D) F. H. Bradley's Absolute Idealism-Appearance and Reality

2. Materialism:

- A) Introduction
- B) What is Materialism?
- C) Marxism: Historical Materialism
- D) Marxism: Dialectical Materialism.

3. Pragmatism:

- A) Introduction
- B) Definition & Nature of Pragmatism
- C) William James's– Radical empiricism.
- D) The Pragmatic theory of truth (William James)

4. Realism:

- A) Introduction
- B) Nature of Realism
- C) Sense data
- D) Existence of external world

पेपर नं. XIII
पाश्चात्य तत्वज्ञान
(अर्वाचिन)
सत्र- VI

1) चिद्वावाद

अ) प्रस्तावना

ब) चिद्वावादाचे स्वरूप

क) टी. एच. ग्रीनचा चिद्वावाद

ड) एफ. एच. ब्रॅडलेचा निरूपाधिक चिद्वावाद- आभास आणि सत्य

२) जडवाद:-

अ) प्रस्तावना

ब) जडवाद म्हणजे काय?

क) मार्क्सवाद-ऐतिहासिक जडवाद

ड) द्वंद्वात्मक जडवाद

३) फलतः प्रामाण्यवाद

अ) प्रस्तावना

ब) फलतः प्रामाण्यवादाची व्याख्या व स्वरूप

क) विल्यम जेम्सचा मुलभूत अनुभववाद

ड) सत्य विषयक विल्यम जेम्सची फलतः प्रामाण्यवादाची उपपत्ती

४) वास्तववाद

अ) प्रस्तावना

ब) वास्तववादाचे स्वरूप

क) वेदनदत्त उपपत्ती

ड) बाह्यजगाचे अस्तित्व

Books for Reading:-

1. दि.य. देशपांडे :- अर्वाचीन पाश्चात्य तत्वज्ञान भाग १ व ३
2. ग.ना. जोशी :- पाश्चात्य तत्वज्ञानाचा इतिहास खंड २ व ३
3. W.K. Wright :- A History of modern philosophy
4. D.M. Datta :- Chief currents of contemporary philosophy.
5. John Passmore :- Hundred years of Philosophy.

Books for Reference :-

1. दे. द. वाडेकर :- मराठी तत्वज्ञान महाकोस खंड १ व २
2. G.I. Warnock :- English Philosophy since 1900
3. D.I. Connoz :- A critical History of Western Philosophy

Paper No.-XIV

Scientific Method Semester-VI

Course outcome	Understand the development of Science.
	Comprehend the various basic concepts of Science.
	Identify the components of western Philosophy.
	Engage with the concepts like Hypothesis, Laws and Fallacies and basic concepts of it.

1. Scientific Method:

- A) Introduction
- B) Nature of Science
- C) Nature of Scientific Method
- D) Stages of Scientific Investigation

2. Hypothesis:

- A) Introduction
- B) Definition, Nature & Importance of Hypothesis
- C) Conditions of Valid Hypothesis
- D) Kinds of Hypothesis

3. Laws of Nature and Explanation:

- A) Meaning and Types of Laws
- B) Kinds of Laws of Nature
- C) Scientific Explanation- Kinds of Scientific Explanation.
- D) Common Sense Explanation and Scientific Explanation

4. Fallacies:

- A) Introduction
- B) Formal Fallacies
- C) Verbal Fallacies
- D) Non-Verbal Fallacies

- १) वैज्ञानिक पद्धती
 - अ) प्रस्तावना
 - ब) विज्ञानाचे स्वरूप
 - क) वैज्ञानिक पद्धतीचे स्वरूप
 - ड) वैज्ञानिक संशोधनाच्या अवस्था
- २) अभ्युपगम (सिद्धांतकल्पना)
 - अ) प्रस्तावना
 - ब) अभ्युपगमाची व्याख्या, स्वरूप आणि महत्व
 - क) युक्त अभ्युपगमाच्या अटी
 - ड) अभ्युपगमाचे प्रकार
- ३) निसर्गाचे नियम व उपपादन (सात्विकरण)
 - अ) नियमाचा अर्थ व प्रकार
 - ब) निसर्गाच्या नियमांचे प्रकार
 - क) वैज्ञानिक उपपादन :- वैज्ञानिक उपपादनाचे प्रकार
 - ड) व्यावहारिक व वैज्ञानिक स्पष्टीकरण
- ४) तर्कदोष
 - अ) प्रस्तावना
 - ब) आकारिक तर्कदोष
 - क) शाब्दिक तर्कदोष
 - ड) अ – शाब्दिक तर्कदोष

Books for Reading:-

१. श्रीनिवास हरी दीक्षित - तर्कशास्त्र
२. हुल्याळकर, काळे, कावळे - सुगम तर्कशास्त्र आणि वैज्ञानिक पद्धती
३. नांगरे, वाघतोडे, हिरवे - पारंपारिक तर्कशास्त्र, (शिवाजी विद्यापीठ प्रकाशन)
४. K.T. Basantani - Introduction to Logic
५. Cohen and Nagel - Introduction to Logic and Scientific Method

Books for Reference:-

१. प्रा. मुकुंद कदम - सुलभ तर्कशास्त्र
२. डॉ. ज. रा. दोमोळे - वैज्ञानिक पद्धती
३. नांगरे, पिटके, फरतारे, - वैज्ञानिक पद्धती
वाघमोडे व हिरवे (शिवाजी विद्यापीठ प्रकाशन)
४. Gupta S.P - Logic and Scientific Method
५. Hirawe, Pitake & Dr. (Smt.) Patankar - Scientific Method
(Shivaji University Publication)

B.A.III Philosophy (Special)
Paper No.-XV

Philosophy of Saints (Part II)

Semester-VI

Course outcome	Comprehend the nature and scope of Philosophy of saints.
	Comprehend the diverse thinking trends in saint philosophy.
	Identify the Spiritual dimension of saint literature.
	Engage student with various values of saint tradition.

1. Saint Dnyaneshwar:-

- A) Life of Saint Dnyaneshwar
- B) Philosophical basis of Varkari sampraday.
- C) Reconciliation of Dnyanayoga, Bhaktiyoga and Karmyoga.
- D) Significance of Pasaayadan

2. Saint Tukaram:-

- A) Life of Saint Tukaram
- B) Concept of true Dharma and criticism pakhandas
- C) Saint Tukaram's growth from a commoner to sainthood.
- D) Tuka Zalase Kalas: Culmination of Varkari cult.

3. Swami Ramdas:-

- A) Life of Swami Ramdas
- B) Prapanch and Paramartha.
- C) Vivekavada
- D) Prayatnavada

4. Saint Gadge Maharaj:

- A) Life of Saint Gadge Maharaj
- B) Method of dialogue and keertan.
- C) Social view on cleanliness of villages, addiction, indebtedness, social inequality, illiteracy and dowry.
- D) Views on God worship and Irradiation of blind faith.

बी.ए. भाग-३ तत्वज्ञान (विशेष) पेपर नं. XV (ब)

संतांचे तत्वज्ञान (भाग २)

सत्र – VI

- १) संत ज्ञानेश्वर
 - अ) संत ज्ञानेश्वरांचे जीवन
 - ब) वारकरी संप्रदायाचे तात्विक अधिष्ठान
 - क) ज्ञानयोग, भक्तियोग आणि कर्मयोग यांचा समन्वय
 - ड) पसायदानाचे महत्व
- २) संत तुकाराम
 - अ) संत तुकारामांचे जीवन
 - ब) खरा धर्म आणि पाखंड संकल्पना
 - क) संत तुकारामांची सामान्यत्वाकडून संतपणाकडे वाटचाल
 - ड) तुका झालासो कळस
- ३) संत रामदास
 - अ) संत रामदासांचे जीवन
 - ब) प्रपंच आणि परमार्थ
 - क) विवेकवाद
 - ड) प्रयत्नवाद
- ४) संत गाडगे महाराज
 - अ) संत गाडगेबाबांचे जीवन
 - ब) संवाद पद्धती आणि कीर्तन
 - क) ग्रामीण स्वच्छता, व्यसनाधीनता, कर्जबाजारीपणा, सामाजिक विषमता, अज्ञान, हुंड्याची प्रथा याविषयीची सामाजिक मते
 - ड) ईश्वर उपासनेविषयीची आणि अंधश्रद्धा निर्मूलन विषयी मते

Books for Reading:-

1. र. रा. गोसावी, पाच भक्ती संप्रदाय, मेहता पब्लिशिंग हवूस, पुणे- १९९८
2. डॉ. गोविंद त्रिगुणायत- कबीर कि विचारधारा, साहित्यनिकेतन, कानपूर
3. डॉ. श. गो. तुळपुळे- पाच संतकवी, सुविचार प्रकाशनमंडळ, पुणे- १९८२
4. गं. बा. सरदार- संत वाडःमयाची फलश्रुती, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे- १९८२
5. श. दा. पेंडसे- महाराष्ट्राचा भागवत धर्म, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे
6. व.दि. कुलकर्णी- श्री. वन भुवनी, सोहम प्रकाशन, पुणे- १९९१
7. म. वा. घोंड, पसायदान- म. पा. स. प्रकाशन, पुणे
8. डॉ. कृष्णदेव शर्मा, (संपा.) मीराबाई पदावली, रीगल बुक डेपो, नवी दिल्ली
9. भगवानदास तिवारी- मीरा की भक्ती और उसकी काव्यसाधनाका अनुशीलन, साहित्यभवन (प्रा.) लि. अलाहाबाद
10. श्री. गाडगे महाराज- गो. नी. दांडेकर, मॅजस्टिक बुकस्टॉल, मुंबई-४
11. प्रा. रा. तु. भगत, श्री गाडगेमहाराज गौरवग्रंथ, चैतन्य प्रकाशन, कोल्हापूर
12. Darshan Sing- The Religion of Guru Nanak, Lyal Bok Trust
13. Thipperaswami, Basaweshwar, Maker of Indian Literature service sahitya.
14. डॉ. सुनिल गवरे, सं.संतांचे तत्वज्ञान- अथर्व प्रकाशन, जळगाव

B.A.III Philosophy (Special) Paper No.-XVI
Contemporary Philosophy (Western)

Semester–VI

Course outcome	Comprehend the nature and scope of Western Philosophy.
	Comprehend the diverse trends in Western Philosophical thought
	Identify the components of Philosophy of western philosopher and trace the development Philosophy.
	Engage student with logical and rational thinking with western thinkers.

1. Jean Paul Sartre:

- A) Life of Jean Paul Sartre
- B) Sartre as Existentialist
- C) Being for itself, Being on Itself, Being for others.
- D) Concepts of Freedom and bad-faith

2. A. J. Ayer:

- A) Philosophy of A. J. Ayer
- B) Verifiability Principle
- C) A Priori and Analytic Propositions
- D) Approach to Metaphysics

3. Ludwig Wittgenstein:

- B) Introduction
- C) Philosophy of Wittgenstein
- D) Picture theory of meaning
- E) Language Games

4. Bartrand Russell:

- A) Philosophy of Russell
- B) Kinds of Knowledge
- C) Logical Atomism
- D) Value of Philosophy

बी.ए. भाग- ३ तत्वज्ञान (विशेष)

पेपर नं. XVI

समकालीन तत्वज्ञान (पाश्चिमात्य)

सत्र – VI

- १) जॉन पॉल सार्त्र
अ) जॉन पॉल सार्त्रचे जीवन
ब) सार्त्रचे अस्तित्ववादी तत्वज्ञान
क) स्वहेतूक सत्, स्वनिहित सत्, स्वेतर (परहेतूक) सत्
ड) स्वातंत्र्य व दुःश्रद्धा
- २) ए. जे. एअर
अ) ए. जे. एअरचे तत्वज्ञान
ब) प्रचितीचे तत्व
क) अनुभवपूर्व आणि विश्लेषक विधाने
ड) सद्ब्रह्म शास्त्राविषयीचा दृष्टीकोन
- ३) लुडविग विट्गेनस्टाइनचे
अ) प्रस्तावना
ब) विट्गेनस्टाइनचे तत्वज्ञान
क) अर्थविषयक चित्रसिध्दांत
ड) भाषिक खेळ
- ४) बर्ट्रँड रसेल
अ) रसेलचे तत्वज्ञान
ब) ज्ञानाचे प्रकार
क) तार्किक परमाणुवाद
ड) तत्वज्ञानाचे महत्व

Books for reading and Reference:-

1. माधवी कवी :- आधुनिक तत्वज्ञानातील विचारप्रवाह
2. विसाव्या शतकातील पाश्चात्य तत्वज्ञान संपा. डॉ. नागोराव कुंभार, प्रबोधन प्रकाशन, लातूर
3. भाषा सत्य आणि तर्क अनु. डॉ. शि.स. अंतरकर, कॉन्टिनेटल प्रकाशन, पुणे
4. ए. जे. एअर यांचे तत्वज्ञान :- परामर्श, खंड १२, अंक १, मे-१९९० तत्वज्ञान विभाग-पुणे विद्यापीठ, पुणे प्रकाशन.
5. विरगेन्स्टाईन :- परामर्श-विशेषांक, तत्वज्ञान विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे प्रकाशन
6. Language, Truth and Logic – A. J. Ayer
7. Philosophy of Wittgenstein, Prentice, G. Pitcher, New Delhi, 1972
8. ग. ना. जोशी, पाश्चात्य तत्वज्ञानाचा इतिहास खंड ३

BA III Philosophy (SEC)
Skills of Reasoning – II
Semester–VI

Course outcome	Student wood understand nature and scope reasoning.
	Student wood learn the types of reasoning.
	Student can understand Scientific research process.
	Student wood acquire the Skills of critical thinking.

1. Types of reasoning enhancement
 - A) Analogy
 - B) Enumeration
 - C) Scientific induction
 - D) Inductive leaf
2. Scientific research process
 - A) Hypothesis: Nature and kinds of hypothesis
 - B) Conditions of valid hypothesis
 - C) Explanation: Nature and kinds of explanation
 - D) Laws: Definition and kinds

1. विचार वृद्धीचे प्रकार

- A) साम्यानुमान
- B) केवलगणन
- C) वैज्ञानिक विगमन
- D) वैगमनिक झेप

2. वैज्ञानिक संशोधन प्रक्रिया

- A) सिद्धांतकल्पना: स्वरूप आणि प्रकार
- B) युक्त सिद्धांतकल्पनेच्या अटी
- C) स्पष्टीकरण : स्वरूप आणि प्रकार
- D) नियम: व्याख्या आणि प्रकार

Prescribed Reading

- Irving Copi, Karl Cohen and Kenneth M'cmohan, Introduction to Logic, 15th Edition, Pearson
- Patrick J. Hurley, A Concise Introduction to Logic, 11th Edition, Wadsworth Cenage Learning
- Chhanda Chakraborti, Logic – Informal, Symbolic and Inductive, 2 nd Edition, PHI Learning
- Sen, M. (2010). An Introduction to Critical Thinking. Pearson Education India.
- Thomson, A. (2009). Critical Reasoning: A Practical Introduction. Routledge.
- Hitchcock, David, "Critical Thinking", The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Winter 2022 Edition), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.)
- Sunil Bhoite, Tarkshastra: Paramparik ani Symbolic, Success Publication, Pune, 2023
- पं. द. वा. जोग, तर्कसंग्रह, कॉर्टीनेटल प्रकाशन, पुणे, 1914
- डॉ. बी. वाय. देशपांडे, तर्कशास्त्र प्रवेश, विद्या प्रकाशन, नागपूर, 1998
- केदारनाथ तिवारी, तर्कशास्त्र एवं वैज्ञानिक पद्धती, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, 2006
- अशोक कुमार वर्मा, सरल निगमन तर्कशास्त्र, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली, 2005

NATURE OF QUESTION PAPER AND SCHEME OF MARKING

B.A. Part-III (Semester-V and VI) Examination -----

Philosophy paper -----

Title -----

Sub. Code -----

Day & Date:

Time:

Total Marks: 40

Instructions: 1. All questions are compulsory.

2. Figures to the right indicate full marks.

Q 1 Complete the following sentences by choosing correct alternatives. (05)

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Q 2 Write short notes (any three) (15)

- A.
- B.
- C.
- D.
- E.

Q3 Write detail answers on any two of the following. (20)

- A.
- B.
- C.

Internal Evaluation 10 Marks

B.A. – III Semester-V: Seminar

B.A. – III Semester-VI: Project